
Onderbouwing afbakening kleinschalige ruimtelijke ingrepen t.b.v. Gedragscode Provinciale Infrastructuur

Datum: 20 juli 2020

Naar aanleiding van Nota van Aanbevelingen d.d. 1 mei 2020 van RVO

Inhoud

1. Nota van Aanbevelingen	1
2. Onderbouwing.....	2
3. Maatregelen	3
3.1 Plaatsen van faunakerende rasters (opmerking 25 uit NvA)	3
3.2 Creëren van een nieuwe watergang (opmerking 25 uit NvA).....	4
3.3 Aanleggen wegen en verhardingen (opmerking 26 uit NvA)	4
3.4 Kappen bomenrij of laan	5
3.5 Verwijderen struweel	5
3.6 Kappen bos, bomengroep of vrijstaande boom.....	6
4. Soorten	6
4.1 Adder	6
4.2 Vissen vallend onder 3.10 Wnb (steur, houting, beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper en kwabaal)	6

1. Nota van Aanbevelingen

In de Nota van Aanbevelingen zijn een aantal aanbevelingen opgenomen die wij niet of deels in de gedragscode hebben verwerkt. Tijdens ons telefonisch overleg naar aanleiding van de Nota van Aanbevelingen hebben we afgesproken dat wij u het voorliggende document aanbieden ter onderbouwing van waarom wij hiervoor hebben gekozen. In de basis beantwoorden wij hiermee op de onderstaande aanbevelingen uit de Nota van aanbevelingen:

1. De werkprotocollen dienen te worden uitgebreid. Per type werkzaamheden dient duidelijk te worden welke specifieke soorten verwacht kunnen worden en de soort specifieke maatregelen dienen te worden uitgewerkt. Momenteel is het hoofdstuk te globaal en missen er specifieke maatregelen. Alleen een verwijzing naar de kennisdocumenten is niet voldoende. Algemene maatregelen zijn niet duidelijk terug te vinden. Ik verzoek u algemene maatregelen toe te voegen aan de werkprotocollen. Denk daarbij aan stapvoets rijden, één richting op werken, overdag werken, lichtverstoring vermijden, vaste wegen en paden gebruiken et cetera. In de werkprotocollen van bestendig beheer en onderhoud worden maatregelen beschreven die het overtreden van verbodsbepalingen vermijden. In de werkprotocollen van ruimtelijke ingrepen kunnen maatregelen voor specifieke soorten worden opgenomen zodat het overtreden van een verbodsbepaling wordt voorkomen en/of

gemitigeerd. Zodra er sprake is van compenserende maatregelen dient een ontheffing aangevraagd te worden. Gebruik voor ruimtelijke ingrepen werkprotocollen het reikwijdte document zodat de specifieke soorten, afstanden en maximale grootte van de werkzaamheden worden afgebakend.

6. 2.1.2, pag. 12: afgebakende kleinschalige ingrepen. Ik verzoek u hier te verwijzen naar het reikwijdte document.
7. 2.1.4, pag. 13: Ik verzoek u dieper in te gaan op het reikwijdte document. Ik verzoek u in deze paragraaf de afbakeningen van de ruimtelijke ingrepen te verhelderen. Dit betreft de werkzaamheden en ook het benoemen van welke soorten onder kleinschalige ruimtelijke ingrepen onder de gedragscode kunnen vallen.
25. 4.4.3, pag. 50: Faunakerende rasters en faunatunnels worden beschreven. Ik verzoek u te onderbouwen en motiveren hoe deze werkzaamheden in de reikwijdte van kleinschalige ruimtelijke ingrepen passen. Ik verzoek u dit ook te onderbouwen en motiveren voor het creëren van een nieuwe watergang.
26. 4.4.6, pag. 58: Ik verzoek u te onderbouwen en te motiveren waarom aanleggen wegen en verhardingen binnen de afbakening van kleinschalige ruimtelijke ingrepen valt.

2. Onderbouwing

Het belangrijkste punt voor RVO is dat de werkprotocollen nu nog niet specifiek genoeg zijn. Daarom hebben wij in bijlage 2 opgenomen voor welke soorten de werkprotocollen van toepassing zijn, dus op welke soorten het werk effect heeft, en welke maatregelen voor die soorten worden genomen. Voor iedere soort zijn dan ook maatregelen opgenomen. Daarnaast hebben we ook algemene maatregelen opgenomen. Voor de ruimtelijke ontwikkelingen is daarbij het reikwijdte document gehanteerd. Het reikwijdte document omvat een indicatieve soortenlijst (bron: site RVO) voor maatregelen waarvoor vrijstelling op basis van een gedragscode van toepassing kan zijn. De ingreep mag hierbij geen negatieve gevolgen hebben voor de instandhouding van beschermde soorten.

In de werkgroep is uitvoerig gesproken over de ruimtelijke ontwikkelingen die in de gedragscode kunnen worden opgenomen. Daarnaast heeft een aparte sessie plaatsgevonden met een kleine vertegenwoordiging van de werkgroep om de maatregelen, maar zeker ook de soorten, waarvoor werken met een gedragscode is gewenst, vast te stellen. Hierbij is ook het reikwijdte document geraadpleegd, maar waar nodig zijn de maatregelen en de soorten aangepast aan het werkterrein van de provinciale infrastructuur. Belangrijk uitgangspunt hierbij was dat de werkzaamheden voorzienbaar zijn. Dat wil zeggen dat maatregelen die regelmatig terugkeren, vaak onderdeel uitmaken van het beheer en onderhoudscontract (zoals boomveiligheid), maar dat ze wel een klein ruimtelijk effect (kunnen) veroorzaken. Daarnaast is een aantal beschermde soorten (HRL) uitgesloten van de vrijstelling. Deze soorten zijn met name genoemd in de maatregelen. In een aantal gevallen betreft het soorten waarvoor in het reikwijdte document is opgenomen dat het niet mogelijk is om een vrijstelling te krijgen onder de gedragscode. Toch hebben we enkele van deze soorten opgenomen in de gedragscode, maar met zorgvuldige maatregelen waardoor wij verwachten dat er geen schade aan deze soorten wordt toegebracht. Deze soorten zijn opgenomen onder het kopje 'soorten'.

In de werkprotocollen is duidelijk omschreven voor welke maatregelen en soorten van de vrijstelling gebruik kan worden gemaakt en voor welke soorten of werkzaamheden niet. In afwijking op opmerking 7 van RVO is dit niet in Hoofdstuk 2 opgenomen, maar alleen bij de werkprotocollen. De ervaring leert dat vaak alleen de werkprotocollen worden gelezen en niet de toelichtende tekst. Het is daarom belangrijk dat alle relevante informatie in de werkprotocollen is opgenomen. Om dubbelingen in de tekst te voorkomen is tijdens het bespreken van de Nota van Aanbevelingen (NvA) met RVO afgesteld dat het volstaat om deze informatie alleen in de werkprotocollen op te nemen.

Vanzelfsprekend worden maatregelen/handelingen niet los van elkaar beoordeeld wanneer deze samen 1 groter project vormen. Wanneer het creëren van bijvoorbeeld een nieuwe watergang samenhangt met andere werkzaamheden zoals het aanleggen van een viaduct en een faunavoorziening wordt dit vanzelfsprekend als 1 groot project gezien en tellen de cumulatieve effecten. In dat geval overstijgt het project de reikwijdte van de gedragscode.

Hierna wordt onder het kopje 'maatregelen' voor de maatregelen waarvoor dit is gevraagd in de Nota van Aanbevelingen onderbouwd en gemotiveerd waarom van het reikwijdte document is afgeweken of waarom deze werkzaamheden binnen de gedachtegang van de reikwijdte van kleinschalige ruimtelijke ingrepen passen. Aanvullend op de afbakeningen die in de Nota van Aanbevelingen van RVO specifiek zijn gevraagd zijn er nog een aantal afbakeningen die specifiek van toepassing zijn in de gedragscode, maar waarvoor wij in de gedragscode geen maximum oppervlakte hebben meegegeven. Ook deze worden hieronder behandeld.

3. Maatregelen

3.1 Plaatsen van faunakerende rasters (opmerking 25 uit NvA)

Het plaatsen van faunakerende rasters en faunatunnels valt onder het werkprotocol 4.4.4 Graafwerkzaamheden. Dit werkprotocol omvat tevens werkzaamheden ten aanzien van kabels en leidingen, het verlagen van bermen en het graven van nieuwe watergangen.

Door het plaatsen van faunakerende rasters in combinatie met faunatunnels (samen faunavoorziening genaamd) wordt voorkomen dat fauna slachtoffer wordt van verkeersbewegingen. Daarnaast zorgen de rasters (bij juiste uitvoering/vormgeving) voor geleiding van fauna naar de faunatunnel. Door een vooronderzoek en relatie leggen met de omgeving kan worden bepaald voor welke doelsoorten de faunakerende rasters en faunatunnels moeten worden aangelegd. Doordat wordt onderzocht voor welke doelsoorten de faunavoorziening aangelegd moet worden zal een faunavoorziening op maat wordt gemaakt en zal aanwezige fauna geen overlast ondervinden van de faunavoorziening, enkel voordeel.

Voorafgaand aan de plaatsing wordt middels het ecologisch onderzoek onderzocht welke beschermde flora en fauna in de berm leeft. Hier wordt naar gehandeld. Zo wordt de exacte plaats van het faunakerende raster in de berm, naast veiligheidsaspecten, bepaald door aansluiting op de omgeving, wetenschappelijk bepaalde rasterlengtes aansluitend op faunatunnels/passages om faunaslachtoffers te voorkomen en eventuele beschermde flora en fauna in de berm.

Het plaatsen van de rasters gebeurt op een zorgvuldige wijze en heeft slechts een beperkt ruimtebeslag tot gevolg, namelijk de palen en het hekwerk. De werkzaamheden zelf leiden mogelijk tot een tijdelijk verlies aan leefgebied, maar na het plaatsen en het eventuele noodzakelijke herstel van de berm vormt de berm weer geschikt leefgebied voor de soorten, waarvoor deze vrijstelling conform de gedragscode geldt.

Deze specifieke maatregel omvat zowel nieuwe faunakerende rasters en faunatunnels als verlenging van bestaande rasters om tot een beter functionerende faunavoorziening te komen.

3.2 Creëren van een nieuwe watergang (opmerking 25 uit NvA)

Het creëren van een nieuwe watergang is onderdeel van werkprotocol 4.4.4 Graafwerkzaamheden. Hierin is de volgende tekst opgenomen: “Algemeen geldt dat onder graven ook het herstellen van de oorspronkelijke situatie aan de orde is: graafschade voorkomen, verdichting op orde brengen rekening houdend met de ecologische waarde van de berm. Wanneer het een nieuwe watergang betreft moet de locatie en inrichting hiervan in samenspraak met een deskundig ecooloog worden bepaald, zodat deze in de toekomst kan functioneren als nieuw leefgebied voor beschermde soorten.”.

In het reikwijdte document is in de indicatieve lijst voor handelingen opgenomen dat het dempen van een watergang is toegestaan tot 1000 meter. Het graven van watergangen is in het reikwijdte document echter niet opgenomen. In de gedragscode provinciale infrastructuur hebben wij voor het graven van watergangen geen maximum lengte opgenomen. Om schade aan beschermde soorten te voorkomen hebben we in werkprotocol 4.4.4 naast het standaard onderzoek naar aanwezige beschermde soorten ook eisen gesteld aan de voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden :

- Algemeen geldt dat onder graven ook het herstellen van de oorspronkelijke situatie aan de orde is: graafschade voorkomen, verdichting op orde brengen rekening houdend met de ecologische waarde van de berm.
- Wanneer het een nieuwe watergang betreft moet de locatie en inrichting hiervan in samenspraak met een deskundig ecooloog worden bepaald, zodat deze in de toekomst kan functioneren als nieuw leefgebied voor beschermde soorten.

Hiermee wordt de beoogde zorgvuldigheid bereikt die schade aan beschermde soorten en leefgebieden voorkomt.

3.3 Aanleggen wegen en verhardingen (opmerking 26 uit NvA)

De maatregelen ten aanzien van het aanleggen van wegen en verhardingen welke in de gedragscode in het kleinschalige ruimtelijke ingrepen werkprotocol in paragraaf 4.4.7 zijn opgenomen beperken zich tot werkzaamheden in de bebakeningsstrook. De bebakeningsstrook is de eerste 1,5 meter direct aansluitend op de rand van de verharding. Deze zone zorgt voor het veilig opvangen van weggebruikers, het is de plaats waar hectometerbordjes staan en hierin staat ook de geleiderail wanneer deze aanwezig is. Deze zone wordt gekenmerkt door de volgende aspecten:

- De zuigende werking van het verkeer op insecten en kleine dieren;
- De intensiever gemaaide (en dus kortere) kruidachtige vegetatie, welke goed betreedbaar moet zijn en moet zorgen dat het wegmeubilair goed zichtbaar is, zorgt dat er alleen algemene kruidachtigen kunnen groeien;
- In deze zone direct naast de verharding spoelen veel ongewenste stoffen van de verharding af in de vorm van runoff, zoals strooizout, PAK's, zware metalen en minerale oliën. Dit heeft een slechte invloed op de bodemkwaliteit ter plaatse en daarmee ook gevolgen voor de geschiktheid als verblijfplaats en/of leefgebied voor beschermde soorten.
- Ook zand spoelt af van de verharding en veroorzaakt ophoging van de berm. Om te zorgen dat het water weg kan van de verharding, zodat het niet kan stagneren en daarmee onveilige situaties kan veroorzaken, wordt meer of minder frequent de top laag afgevoerd (bermafroven). Wanneer dit niet zou gebeuren met een opgehoogde berm zouden er verkeersgevaarlijke risico's kunnen ontstaan.

Deze directe invloed van de weg en de hoge beheerintensiteit gezamenlijk resulteren er in dat de bebakeningszone weinig natuurwaarden en daarmee nauwelijks beschermde soorten herbergt. De aanwezige natuurwaarde (en daarmee de hoeveelheid beschermde soorten) is hier nihil. In feite treedt hiermee, los van het oppervlakte-aspect, dus weinig verlies van natuurwaarden op. Het Reikwijdte document geeft een lengte-begrenzing van 1000 meter aan voor de aanleg of vernieuwing van infrastructuur. Deze lengte-begrenzing is niet specifiek opgenomen in de gedragscode

Provinciale Infrastructuur omdat de te verwachte natuurwaarden en hoeveelheid beschermde soorten in de bebakeningsstrook naar verwachting nihil is, zoals hierboven beschreven.

Wel moet er rekening mee gehouden worden dat bij het benutten van de huidige bebakeningsstrook voor de aanleg van wegen en verhardingen, er aansluitend een nieuwe bebakeningsstrook langs de verharding komt te liggen. De invloeden van de wegverharding waren in deze zone voorheen beperkt, maar deze zal veranderen. Hier dient daarom zorgvuldig onderzocht te worden welke natuurwaarden hier aanwezig zijn. Bij het aantasten van de functionaliteit van een vaste rust- en verblijfplaats of leefgebied van beschermde soorten, ook buiten de bebakeningsstrook, moet altijd een ontheffing worden aangevraagd.

Bovenstaande heeft geresulteerd in een aantal specifieke omschrijvingen in werkprotocol in paragraaf 4.4.7:

- Hiertoe behoren alle bouwwerkzaamheden aan bestaande bouw- en kunstwerken (verbouwingen) en het verleggen, (aansluitend) uitbreiden of reconstrueren van wegen en verhardingen binnen de bebakeningsstrook en faunatunnels. Bij bouwwerkzaamheden worden op of nabij de bouwplaats algemene broedvogels, beschermde zoogdieren en parende en ei-afzettende beschermde amfibieën en vissen in de te hanteren werkwijze ontzien.
- Voor nieuwe wegen en verdubbelingen buiten de bebakeningsstrook moet altijd ontheffing worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden een negatieve invloed hebben op HRL-soorten, VRL-soorten, artikel 3.10 beschermde vlindersoorten en minder mobiele reptielen.
- Indien bemaling wordt toegepast, beperken effecten zich mogelijk niet alleen tot de waterlichamen en hun oevers, maar kunnen zij ook effect geven op de ruimere omgeving. Dit moet door een ecologisch deskundige worden onderzocht. Bemaling is immers een veel toegepaste werkwijze bij dit soort werkzaamheden.

3.4 Kappen bomenrij of laan

In het reikwijdte document is een maximaal van 20 bomen opgenomen als voorwaarde voor een vrijstelling vanuit de gedragscode. In de gedragscode provinciale infrastructuur is in werkprotocol 4.4.2 Vellen en rooien van lijnvormige groenstructuren echter geen maximum opgenomen. Door het opnemen van de onderstaande voorwaarden wordt uitgesloten dat bomen die een ecologische functie hebben worden gekapt. Als de bomen geen aanwijsbare ecologische waarden aan de bomen en de lijnvormige structuur gekoppeld kunnen worden mag het maximum van 20 bomen worden los gelaten.

- Bij het aantasten van de functionaliteit van een vaste rust- en verblijfplaats of leefgebied van beschermde soorten moet altijd een ontheffing aangevraagd worden.
- Bovenstaande geldt altijd bij aanwezigheid van essentieel functionele leefgebieden van vleermuizen, jaarrond beschermde nesten (VRL), boommarternesten, eekhoornnesten.

3.5 Verwijderen struweel

In het reikwijdte document is een maximaal van 1 hectare opgenomen als voorwaarde voor een vrijstelling vanuit de gedragscode voor het verwijderen van struweel. In de gedragscode zijn onder werkprotocol 4.4.3 Vellen en rooien van overige beplantingen (waar struweel deel van uitmaakt) de volgende voorwaarden opgenomen:

- Bij het aantasten van de functionaliteit van een vaste rust- en verblijfplaats of leefgebied van beschermde soorten moet altijd een ontheffing aangevraagd worden.
- Bovenstaande geldt bij aanwezigheid van essentieel functionele leefgebieden van vleermuizen, jaarrond beschermde nesten (VRL), boommarternesten, eekhoornnesten, (bewoonde) dassenburchten en leefgebieden van kleine zoogdieren van de HRL

- Voor alle beschermde soorten (VRL, HRL en andere soorten) geldt dat werkzaamheden tot een oppervlakte van 1000 m² onder de gedragscode kunnen worden uitgevoerd. Boven deze oppervlakte moet een ontheffing worden aangevraagd indien beschermde soorten schade ondervinden van de ingreep.

In de voorwaarde bij het laatste aandachtsbolletje is voor de duidelijkheid aangesloten bij de oppervlakte die vanuit het onderdeel houtopstanden Wnb wordt gehanteerd, zodat een eenduidige afbakening plaatsvindt. In de gedragscode provinciale infrastructuur is voor de overige beplantingen hiermee een maximum opgenomen. Door het opnemen van de bovenstaande voorwaarden wordt uitgesloten dat beplantingen die een ecologische functie hebben worden gekapt.

3.6 Kappen bos, bomengroep of vrijstaande boom

In het reikwijdte document is hiervoor een oppervlakte van maximaal 0,5 hectare toegestaan. In de gedragscode zijn deze elementen ook opgenomen onder werkprotocol 4.4.3 Vellen en rooien van overige beplantingen. Hiervoor geldt daarmee dezelfde onderbouwing als voor het 'verwijderen struweel'.

4. Soorten

4.1 Adder

De adder is niet bij naam opgenomen in de werkprotocollen. Er zijn echter in ruimte mate maatregelen opgenomen die ervoor zorgen dat voor de soortengroep reptielen geen schade aan beschermde soorten wordt toegebracht. Deze zijn opgenomen onder de noemer 'reptielen'.

4.2 Vissen vallend onder 3.10 Wnb (steur, houting, beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper en kwabaal)

In enkele werkprotocollen zijn specifieke maatregelen opgenomen om schade aan bovengenoemde vissoorten te voorkomen. Hiermee wordt ruimte gezocht voor de uitvoering van maatregelen zonder dat daarbij schade aan beschermde soorten wordt toegebracht. Dit is bewerkstelligd door, naast algemene maatregelen zoals gefaseerd werken, vermelding van de volgende maatregel:

- Werkzaamheden onder de waterlijn op plaatsen waar steur, houting, beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper of kwabaal voorkomen worden uitsluitend in overleg met een ecologische deskundige uitgevoerd. Voorkomen wordt dat het leefgebied van deze soorten wordt beschadigd. Op deze plaatsen wordt uitsluitend gewerkt met methoden die geen schade toebrengen aan de genoemde soorten.
- Schonen wordt bij voorkeur uitgevoerd in de maanden september en oktober. Dit is de periode na de voortplanting en voor de winterrust van vissen en amfibieën. Daarnaast hebben in deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet. Wel moet in deze periode gelet worden op water- en oevervogels die tot later in het jaar (tot en met september) kunnen broeden. Dit kan worden gedaan middels een inspectieronde door de ecologisch deskundige. Indien nesten met broedactiviteiten worden aangetroffen, bepaalt de ecologisch deskundige de afmetingen van de benodigde beschermingszone met een minimum van 10 meter.
- Bij de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten wordt schonen alléén uitgevoerd buiten de maanden september en oktober, indien het werk wordt uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Deze houdt (voor vissen en amfibieën) ook rekening met de temperatuur van het water in relatie tot de uit te voeren activiteiten. Wanneer de watertemperatuur rond of onder het vriespunt of als deze hoog is mag niet geschoond worden. Bij een te lage temperatuur raken vissen en amfibieën inactief waardoor

zij niet meer zelfstandig kunnen vluchten. Bij een te hoge temperatuur kan zuurstofloosheid van het water optreden. Indien toch gewerkt wordt in deze periode is extra voorzorg noodzakelijk en wordt een ecologisch deskundige betrokken.

- Wanneer sprake is van beschermde soorten, waarvoor bovengenoemde maatregelen onvoldoende garantie bieden voor de gunstige staat van instandhouding, wordt direct na het schonen het op de kant gedeponeerd materiaal gecontroleerd op aanwezigheid van beschermde vissen, amfibieën en libellenlarven. Indien dergelijke organismen aanwezig zijn, worden deze teruggezet in het water.
- Op bekende paaiplaatsen en locaties waar visbroed van beschermde vissen voorkomt wordt het moment van schonen in overleg met een ecologisch deskundige vastgesteld.